

MEMORANDUM

2014WMC38

DATUM 4-6-2014
AAN Statencommissie WMC
VAN Mariette Pennarts
DOORKIESNUMMER [Klik hier als u tekst wilt invoeren.](#)
ONDERWERP Ontwikkelingen bibliotheekbeleid

In uw vergadering van 10 februari jongsleden heb ik u naar aanleiding van een vraag van D66 toegezegd nader te informeren over ontwikkelingen in het bibliotheekveld.

Er zijn vier ontwikkelingen die relevant zijn voor het provinciale bibliotheekbeleid.

1. De Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen
2. Fusie van BiSC met Probiblio
3. Verhuizing BiSC naar Bunnik, pand Kunst Centraal
4. Samenwerking AVV en Groene Hart

1. De Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen

In januari 2014 heeft minister Bussemaker van Onderwijs Cultuur en Wetenschap een voorstel van wet gestuurd naar de Tweede Kamer. De wet vervangt de paragrafen uit de Wet op het specifieke cultuurbeleid en een aantal overeenkomsten tussen Rijk, IPO en VNG (o.a. het Bibliotheekcharter) die de rol en positie van de bibliotheek regelden. Op 15 mei en 3 juni is het voorstel behandeld in de Tweede Kamer. Er is gesproken over de vijf functies van de bibliotheek, de netwerkfunctie en het lidmaatschap en nationale bibliotheekpas. Verschillende partijen hebben amendementen en moties ingediend. Zo hebben SP en 50PLUS amendementen ingediend voor het behoud van minimaal één bibliotheek in een gemeente en diende CU een motie in over de invoering van een Nationale Bibliotheekpas die bibliotheekleden toegang geeft tot zowel de digitale als de fysieke bibliotheek. Op 10 juni wordt over de wet gestemd.

De wet presenteert de bibliotheek nadrukkelijk als een landelijk netwerk van voorzieningen met twee hoofdelementen: de digitale bibliotheek en de lokale (fysieke) bibliotheken. De provincie heeft een rol in de wet via de provinciale ondersteuningsinstellingen (i.c. BiSC) voorheen Provinciale Steuninstelling (PSO) of Bibliotheekcentrale genoemd.

De wet definieert vijf functies die de bibliotheek zou moeten verzorgen en aanbieden. Hieruit blijkt dat de bibliotheek veel breder gedefinieerd wordt dan de uitleenfunctie waarmee zij altijd geassocieerd wordt.

Artikel 5. Bibliotheekfuncties

Een voor een ieder toegankelijke openbare bibliotheekvoorziening omvat in ieder geval de volgende functies:

- a. ter beschikking stellen van kennis en informatie;
- b. bieden van mogelijkheden tot ontwikkeling en educatie;
- c. bevorderen van lezen en het laten kennismaken met literatuur;
- d. organiseren van ontmoeting en debat; en
- e. laten kennis maken met kunst en cultuur.

In de wet wordt de verantwoordelijkheid voor het netwerk van bibliotheekvoorzieningen bij de overheden (Rijk, Provincie en Gemeente) gezamenlijk gelegd. Mocht een gemeente besluiten geen bibliotheekvoorziening meer in stand te willen houden, dan moet de gemeente afspraken maken met buurgemeenten over de toegankelijkheid van een openbare bibliotheekvoorziening voor het brede publiek.

De provincie subsidieert de provinciale ondersteuningsinstellingen i.c. BiSC. De taken van deze instellingen omschrijft de wet als volgt.

Artikel 16. Provinciale ondersteuningstaken

1. Een provinciale ondersteuningsinstelling is verantwoordelijk voor de distributie van fysieke werken door middel van het interbibliothecaire leenverkeer binnen de provincie of provincies waardoor zij wordt gesubsidieerd of in stand gehouden.
2. De provinciale ondersteuningsinstellingen zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor:
 - a. distributie van fysieke werken door middel van het interbibliothecaire leenverkeer tussen de provincies; en
 - b. ontwikkeling van innovaties ten behoeve van de lokale bibliotheken, in overeenstemming met de Koninklijke Bibliotheek in verband met haar coördinerende taak.

In de memorie van toelichting wordt de provinciale rol nader toegelicht en wordt tevens toegelicht waarom is afgeweken van het advies van de Raad voor de Cultuur om de provinciale taken bij de twee andere overheden te beleggen.

Sinds enkele jaren is onder provinciale ondersteuningsinstellingen een proces van samenwerking en fusie gaande. Als resultaat daarvan zal het aantal provinciale organisaties naar verwachting teruglopen van 12 naar circa 5. De bovenlokale ondersteuning wordt daarmee efficiënter ingericht. Dit proces van onderop verdient de voorkeur boven een grootschalige, wettelijk ingezette reorganisatie die zou moeten leiden tot één landelijke ondersteuningsorganisatie voor het fysieke domein.

Bovendien kan een overheveling van provinciale taken naar een ander bestuurlijk niveau, anders dan bij de uitname uit het gemeentefonds ten behoeve van de centrale inkoop van e-content, niet één-op-één vertaald worden in een uitname uit het provinciefonds. Dit omdat verschillende provincies uitgaven voor provinciaal bibliotheekwerk bekostigen uit middelen die op geen enkele manier geormerkt zijn voor het bibliotheekwerk.

Dit wetsvoorstel laat de provinciale rol in stand, maar beperkt deze tot die terreinen, waar sprake is van een duidelijke meerwaarde. Dat betreft bovenlokale dienstverlening in het fysieke domein, zoals innovaties en het interbibliothecaire leenverkeer. Er is ruimte voor maatwerk bij de invulling van deze functies.

De provinciale rol in het bibliotheekstelsel ligt nu dus op grond van de nieuwe wet vooral bij het interbibliothecair leenverkeer en fysieke innovatie. Daarnaast blijft de provincie (samen met de andere overheden) verantwoordelijk voor het instandhouden van het provinciale netwerk.

2. Fusie van BiSC met Probiblio

In de memorie van Toelichting van het wetsvoorstel wordt verwezen naar de trend dat de provinciale ondersteuningsinstellingen fuseren tot boven provinciale organisaties. De BiSC is in onze provincie in verregaande besprekingen over een fusie met Probiblio. Probiblio is de provinciale ondersteuningsinstelling voor Noord-Holland en Zuid-Holland. Naar alle waarschijnlijkheid zal deze fusie in de tweede helft van dit jaar haar beslag krijgen.

De provincie heeft geen juridische positie in dit proces, bijvoorbeeld via instemmings- of adviesrecht of voordracht van bestuurders of toezieners. Wel heeft de provincie natuurlijk een subsidierelatie met BiSC die, naar verwachting vooralsnog gehandhaafd zal blijven.

De fusie met een andere provinciale ondersteuningsorganisatie is onontkoombaar. De BiSC is een relatief kleine organisatie en om haar heen zijn de afgelopen jaren naast Probiblio nog twee ondersteuningsorganisaties ontstaan die meerdere provincies bedienen.

De keuze voor Probiblio en daarmee voor samenwerking met Noord- en Zuid-Holland past in de Randstedelijke oriëntatie van onze provincie. Probiblio werkt bovendien al langer voor zowel Noord- als Zuid-Holland en heeft daarom ervaring bij bijvoorbeeld het verantwoorden van haar activiteiten naar de verschillende subsidiegevers. Tenslotte passen beide organisaties goed bij elkaar. Waar Probiblio sterk is in innovatie is BiSC sterk in beheer en organisatie van de basistaken.

De Utrechtse bibliotheken kunnen door deze fusie beter bediend worden op het gebied van innovatie en de dienstverlening kan goedkoper worden als gevolg van schaalvoordelen. Bij BiSC is aangedrongen om deze verwachte voordelen te concretiseren door een 0-meting en effectmeting.

BiSC (en Probiblio) hechten zeer aan het oordeel van de provincie en informeren ons regelmatig over de voortgang. Als reactie op het voornemen tot fusie heb ik positief gereageerd (zie bijlage 1).

3. Verhuizing BiSC naar Bunnik, pand Kunst Centraal

De herdefiniëring van de taken van Kunst Centraal die de provincie subsidieert en de daarmee gepaard gaande bezuinigingen hebben tot gevolg gehad dat Kunst Centraal een aanzienlijk deel van het pand in Bunnik, dat zij in de zomer 2011 heeft betrokken, niet meer gebruikt. Zij is echter wel gehouden aan het tienjarig huurcontract voor de totale ruimte dat zij destijds heeft afgesloten na toestemming van de provincie. Gevolg is dat de huisvestingskosten nu onevenredig hoog zijn.

BiSC heeft haar pand in Houten enige jaren geleden verkocht aan de gemeente met het idee om op termijn te verhuizen naar een plek waar de logistieke taken wat makkelijker uit te voeren zijn.

Kunst Centraal en BiSC hebben de afgelopen maanden onderzocht of BiSC naar het pand van KC zou kunnen verhuizen. Fysiek lijkt dit mogelijk. Op dit moment wordt onderhandeld met de eigenaar van het pand over de voorwaarden.

De planning is dat BiSC aan het einde van dit jaar naar Bunnik zal verhuizen.

4. Samenwerking AVV en Groene Hart

Het gemeentebestuur van de gemeente Stichtse Vecht heeft de regiobibliotheek Angstel, Vecht en Venen (AVV) opdracht gegeven te onderzoeken of een fusie met een nabij gelegen regiobibliotheek, in het bijzonder de bibliotheek Groene Hart, zinvol en haalbaar is. Hoewel dit een eerste stap is, kan er uit voortvloeien dat er in het Noordwesten van onze provincie een nieuwe grotere bibliotheekorganisatie ontstaat. De huidige situatie is zorgwekkend: het werkgebied van de organisaties afzonderlijk is klein en er is de afgelopen jaren flink bezuinigd. Een fusie kan meerwaarde hebben, het zou er voor zorgen dat de regiobibliotheek die dan ontstaat voldoende omvang heeft om de basistaken en de nieuwe taken (zie boven) goed uit te kunnen voeren.